

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การแสดงความรู้สึกและความต้องการ และในขณะเดียวกันภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียนและการประกอบอาชีพ ภาษาของชาติโดยมมีความสำคัญต่อชาตินั้น ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย คนไทยทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้การใช้ภาษาเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็วตามวัตถุประสงค์ของเรา เราจึงจำเป็นต้องศึกษาภาษาไทยให้ละเอียดลึกซึ้งตามหลักภาษาไทยว่ามีหลักเกณฑ์และการใช้ที่ถูกต้องอย่างไร เพราะหลักภาษาเป็นบรรทัดฐานของภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งจะป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่อง ผิดพลาด และไขว้เขวในการใช้ภาษาของคนไทยในอนาคตได้

การศึกษาหลักภาษาไทยจึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเป็นต้นไป และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในขณะเดียวกันนักเรียนก็จะใช้ภาษาไปในการศึกษาหาความรู้ในวิชาการอื่น ๆ ไปด้วยพร้อม ๆ กัน

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าภาษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การศึกษาหาความรู้อย่างอื่นต่อไป ถ้ามีความรู้ทางด้านภาษาอย่างแตกฉานก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จในการเรียนวิชาอื่น ๆ ไปด้วย ความสำคัญจึงอยู่ที่การจัดระบบการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา จากการสำรวจการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีนักเรียนตกชั้นเป็นจำนวนมาก รุ่ง แก้วแดง ได้สรุปถึงจำนวนนักเรียนตกชั้นในปี พ.ศ. 2513 ไว้ว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนซ้ำชั้นมากที่สุดคือร้อยละ 26 ของนักเรียนทั้งหมด หรือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 4 คน จะตกซ้ำชั้น 1 คน อัตราการซ้ำชั้นจะค่อย ๆ ลดลงถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพิ่มขึ้นอีก

เล็กน้อยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วค่อย ๆ ลดลงถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เหลือร้อยละ 4¹ จากตัวเลขที่แสดงถึงจำนวนนักเรียนสอบต่ำซ้ำชั้นในระดับประถมศึกษานี้ เป็นปัญหาสำคัญของการประถมศึกษาซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ต่อเนื่องกันก็คือการอ่านหนังสือไม่ออกของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้ว ทำให้นักการศึกษาเห็นว่า เป็นความล้มเหลวและความสูญเสียทางการศึกษาซึ่งอำไพ สุจริตกุล ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "สภาพการไม่รู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปแล้วอ่านออกเขียนได้จริง ๆ ร้อยละ 67.00 ส่วนที่อ่านยังไม่ออกเขียนยังไม่ได้มีถึงร้อยละ 33.00 แม้ขณะยังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาก็ยังมึ้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้นเป็นจำนวนมาก สถิติที่นักเรียนสอบตกซ้ำชั้นในระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับทั่วประเทศมีถึง 670,527 คน ในปี 2513 นี้เอง นับว่าเป็นสาเหตุสำคัญของความสูญเสียทางการศึกษาอย่างหนึ่ง² จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้นักการศึกษาค้นคว้าที่จะค้นหาสาเหตุ ตลอดจนวิธีการป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาเช่นนี้อีก เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาเหล่านี้ไว้ว่า การที่เด็กจบชั้นประถมศึกษาแล้วอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึงร้อยละ 20 ของประชาชนทั้งหมดก็เนื่องมาจากขาดวิธีสอน อุปกรณ์ และแบบเรียนที่จะเป็นแนวทางให้แก่ครู³

เป็นความจริงที่ว่าต้นเหตุของการตกซ้ำชั้นของนักเรียนคือการอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่เป็น ทำให้ไม่สามารถศึกษาหาความรู้ในวิชาการแขนงอื่น ๆ ได้ ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาไทยเพียงเพื่อให้เด็กอ่านออกและเขียนได้เท่านั้นจึงยังไม่เป็นการพอเพียง แต่จะต้องสอนให้

¹ รุ่ง แก้วแดง, "การประถมศึกษามองจากตัวเลข," ศูนย์ศึกษา 18(มกราคม-กันยายน, 2515), หน้า 38.

² อำไพ สุจริตกุล, "เขาลดลิตครูประถมศึกษากันอย่างไร," ศูนย์ศึกษา 18(มกราคม-กันยายน, 2515), หน้า 43.

³ เอกวิทย์ ณ ถลาง, "สภาพและปัญหาการศึกษา," ศูนย์ศึกษา 2(มกราคม - กันยายน, 2515) หน้า 30.

นักเรียนอ่านหนังสือคล่องแคล่วเข้าใจในเรื่องที่อ่าน และสามารถนำไปใช้ได้โดยจัดกระบวนการสอนให้ฝึกฝนจนเกิดกระบวนการทางความคิด และการแสวงหาความรู้ได้ ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับ 2503 ซึ่งบางชั้นยังใช้อยู่ในปัจจุบันได้คงมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยไว้ว่า การเรียนภาษาไทยต้องเน้นความสัมฤทธิ์ผลของทักษะในการเข้าใจภาษา คือ การฟังและการอ่าน ทักษะในการใช้ภาษา คือ การพูด การเขียน จนสามารถใช้เป็นสื่อความคิด ความเข้าใจ แสวงหาความรู้ และมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน⁴ แต่ในหลักสูตรนี้ได้กำหนดไว้เพียงความมุ่งหมาย อัตราเวลาเรียนและเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ มิได้กำหนดลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน แบบอย่างวิธีสอน การจัดหาสภาพแวดล้อมในการเรียน และการวัดผล ... พอที่จะเป็นแนวทางให้ครูและนักเรียนนำไปปฏิบัติได้เลย ครูและนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการคัดลอก ท่อง บ่น ไม่ได้ฝึกฝนความคิดและค้นหาเหตุผลข้อเท็จจริงเพราะขาดแบบฝึกหัด⁵ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่จะต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอแบบฝึกหัดจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก ในปัจจุบันนี้แบบฝึกหัดภาษาไทยมีไม่มากพอ และมีอยู่ก็พบว่า เป็นแบบฝึกหัดที่มีหลาย ๆ เรื่องปนกัน ทำให้นักเรียนไม่สามารถจะเลือกฝึกในสิ่งที่บกพร่องได้ ทำให้นักเรียนไม่กระตือรือร้นและไม่สนใจเท่าที่ควร

ในวิชาหลักภาษาไทยนั้นมีหลาย เรื่องที่มีเนื้อหาวิชากว้างขวางและมีข้อปลีกย่อยที่ค่อนข้างยากและสับสนที่จำเป็นจะต้องให้นักเรียนได้ฝึก โดยเฉพาะในข้อปลีกย่อยนั้น ๆ

⁴ เปลื้อง ณ นคร, "ความผันผวนของภาษาไทย," เอกสารอันที่ 4 ชุมนุมภาษาไทย ของคุรุสภา แสดงปาฐกถา ณ คุรุสภานาคาร เมื่อ 30 สิงหาคม 2518, หน้า 35.

⁵ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, "แนวความคิดการจัดระบบพัฒนาหลักสูตรและการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน," เอกสารฉบับที่ 9 ประกอบการ สัมมนาเพื่อศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 26 ก.ค. - 6 ส.ค. 19.

มาตราตัวสะกดเป็นเรื่องหนึ่งที่มีเนื้อหากว้างขวางคือมีถึง 9 มาตรา คือ มาตราแม่ ก กา แม่ ก แม่ ก ค แม่ ก ข แม่ ก ง แม่ ก น แม่ ก ม แม่ ก ย และแม่ ก าว แต่ละมาตราตัวสะกดก็มีตัวสะกดอีกมากมาย เช่นมาตราแม่ ก กา แม่ ก แม่ ก ค และแม่ ก น มาตราตัวสะกดเหล่านี้มีข้อปลีกย่อยที่ค่อนข้างมาก และยาก โดยเฉพาะแม่ ก จะมิตัวสะกดถึง 18 ตัว เมื่อนักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกเพียงพอในเรื่องนี้จะทำให้อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และนำไปใช้ไม่ถูกต้อง ซึ่งครูมักจะพบเสมอ ๆ ผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกหัดเรื่อง ตัวสะกดมาตราแม่ ก ขึ้น โดยเฉพาะเพื่อทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนและเป็นแนวทางให้กับครูอื่น ๆ ที่จะสร้างแบบฝึกหัดเฉพาะเรื่องในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสร้างแบบฝึกหัดทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่ ก
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดทักษะภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่ ก และนำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานร้อยละ 90/90 ร้อยละ 90 ตัวแรก หมายถึงการที่นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 90 ร้อยละ 90 ตัวหลัง หมายถึงการที่นักเรียนสามารถทำข้อสอบหลังจากทำแบบฝึกหัดแล้วได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 90
2. แบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาไทยมากขึ้นหลังจากที่ได้ทำแบบฝึกหัดนี้แล้ว
3. ผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนและหลังทำแบบฝึกหัด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาที่นำมาสร้างแบบฝึกหัดครั้งนี้มีขอบเขตของเนื้อหาใน "โครงการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2519 โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะตัวสะกดมาตราแม่กตที่มีที่ใช้ในปัจจุบันเท่านั้น โดยเลือกมาทั้งหมด 16 ตัว คือ

จ .
 ก ฎ
 ก ฏ
 ข ฑ
 ท ท ฑ ฐ
 ฐ ฎ
 ศ ษ ส

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 100 คน เป็นชาย 53 คน และหญิง 47 คน

3. ตัวอย่างประชากรที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน 3 ระดับคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบไล่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. เนื้อหาในแบบฝึกหัดมุ่งเน้นทักษะเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องตัวสะกด, การเขียน, อ่าน และสะกดคำ, ความหมายของคำ และการนำคำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังทำแบบฝึกหัดนั้น ผู้วิจัยได้สร้างไว้ครอบคลุมเนื้อหาที่นำมาสร้างแบบฝึกหัด จึงถือได้ว่าเป็นความแม่นยำตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
2. นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดทักษะนี้ได้เรียน เรื่องมาตราตัวสะกดแม่ต่าง ๆ มาแล้ว แบบฝึกหัดนี้จะถือเป็นการทบทวนเพื่อย้ำความเข้าใจและฝึกทักษะการใช้ภาษาจากหลักที่เรียนมาแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร โครงการสอน คู่มือครู หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และระดับประถมศึกษา
2. ศึกษาวิธีการสร้าง และลักษณะของแบบฝึกหัดจากหนังสือคู่มือการสอน วารสาร เอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษประเทศ
3. ตั้งจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบฝึกหัดแล้วสร้างแบบฝึกหัดตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับลักษณะของแบบฝึกหัด
4. สร้างแบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสำหรับทดสอบก่อนและหลังการทำแบบฝึกหัด จำนวน 50 ข้อ
5. ทหาระดับความยากและอ่านง่ายแก่ของแบบสอบโดยทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม แล้วปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดสอบอีกครั้งหนึ่งกับนักเรียนกลุ่มใหม่ระดับเดียวกัน
6. หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบโดยใช้สูตร
Kuder Richardson 21⁶

⁶Henry E. Garrette, Statistics in Psychology and Education,
(New York: Longman, Grem and Co; 1960), p. 341.

7. นำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครู สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องด้านภาษา และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เพื่อปรับปรุงความยากง่ายของแบบฝึกหัด

8. หาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดโดยทดลองตามลำดับดังนี้

8.1 ชั้นทดลองกลุ่มเล็ก ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

8.2 ชั้นทดลองกลุ่มใหญ่ เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดในลักษณะที่นำไปใช้จริง ๆ โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

9. หาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดตามสมมุติฐานที่วางไว้

10. สรุปผลของการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัด

11. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการสอบก่อนและหลังทำแบบฝึกหัด โดยการใช้ทดสอบค่า z ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

12. สรุปผลการค้นคว้าวิจัยที่ได้และขอเสนอแนะ

ความจำกัดของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้อาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ตัวแทนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อย่างแท้จริง หากนำแบบฝึกหัดนี้ไปใช้กับโรงเรียนอื่นซึ่งมีสภาพต่างกันอาจจะได้ผลแตกต่างกัน

2. เนื่องจากแบบฝึกหัดที่ใช้วิจัยมีความยาวมากพอควร ต้องใช้เวลาในการฝึกฝน และการทดสอบในเวลาที่มีนักเรียนเรียนวิชาอื่น ๆ มาแล้ว อาจจะทำให้ นักเรียนเกิดความเมื่อยล้า และอ่อนเพลีย และไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมเต็มที่ที่จะทำ ผลการทดลองอาจไม่ดีเท่าที่ควร

3. เนื้อหาที่ทำแบบฝึกหัดรวบรวมมาอย่างละเอียด คำบางคำอาจยากเกินไปสำหรับนักเรียนที่เรียนซ้ำ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครูทั่วไปในการเตรียมบทเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง "ตัวสะกดมาตราแม่กต" โดยสามารถนำแบบฝึกหัดทักษะไปใช้ได้ทันที
2. เป็นการกระตุ้นและเป็นแนวทางให้ครูได้คิดสร้างและรวบรวมแบบฝึกหัดทักษะวิชาภาษาไทยในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
3. ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกฝนทำแบบฝึกหัดทักษะที่สนใจได้ช่วยตนเองตามระดับความสามารถ

คำจำกัดความ

- แบบฝึกหัดทักษะ หมายถึงแบบฝึกหัดทักษะในเรื่องตัวสะกดมาตราแม่กต ซึ่งมี จ ก ฎ ต ฏ ช ฌ ฑ ฒ ฐ ถ ศ ษ ส เป็นตัวสะกด
- นักเรียน หมายถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาริศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเรียนมาตราตัวสะกดมาแล้วทุกมาตรา
- อาจารย์ หมายถึงอาจารย์ที่สอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาริศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
- แบบทดสอบ หมายถึง แบบสอบถามความเข้าใจก่อนและหลังทำแบบฝึกหัด